

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงนำ “หลักการมีส่วนร่วม” มาใช้ในการบริหารเพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการของสาธารณชน ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวความตอนหนึ่งว่า “...สำคัญที่สุดที่จะต้องหัดทำให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดแท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยความสะดวกปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545: 16) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 5) ได้กล่าวว่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ถือเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศได้บัญญัตินโยบายหลักของชาติในด้านสังคมและการเมือง เพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงด้าน ต่าง ๆ และให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศเป็นอย่างมาก โดยประเด็น “การมีส่วนร่วมของประชาชน” และแนวคิดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนมากขึ้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 และจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติหลักสำคัญในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8(2) มาตรา 9(6) มาตรา 29 และโดยเฉพาะมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553: 10) นอกจากนี้ พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลสำเร็จในการดำเนินงานของส่วนราชการในประเทศต่าง ๆ ที่นำรูปแบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในประเทศประเทศที่มีการพัฒนาแล้วหลายประเทศ เช่น อังกฤษ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา รวมถึงองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสนใจและกำลังคิดค้นวิธีการ นวัตกรรม และรูปแบบการบริหารราชการที่เป็นระบบเปิดหรือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารราชการที่ประชาชนทุกภาคส่วน การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมนี้ กำลังกลับกลายเป็นรูปแบบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่เป็นกระแสหลักในการบริหารภาครัฐและระบบราชการทั่วโลก ซึ่งเข้ามาทดแทนการบริหารราชการ

แบบดั้งเดิม สอดคล้องกับบอร์พินท์ สฟโซคซัย (2551: 7) และประเวศ วัชสี (2554: 27) ที่พบว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ รวมทั้งบทบาทผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุผลโดยต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ผู้บริหารต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การมีศักยภาพในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เครื่องมือสอดแทรก เพื่อให้การบริหารสัมฤทธิ์ผล (ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, 2541 : 20)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและมีการกระจายอำนาจการศึกษาไปยังสถานศึกษาตามหลักการดังนี้ 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด 2) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to people) 4) หลักการบริหารตนเอง (Self-Management) ส่วนกลางมีหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย ส่วนโรงเรียนสามารถกำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง โดยมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กระอิสระทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ (ชูชาติ แปลงล้วน, 2551)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่ปี 2517 เป็นหลักปฏิบัติของประชาชนให้ดำรงชีวิตอยู่บนทางสายกลาง บนพื้นฐานความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยความรู้ คู่คุณธรรม นำสู่สังคมที่สงบสุข ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 – 11 (พ.ศ.2540 – ปัจจุบัน) ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา รวมไปถึงการสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและการบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลาง เชื่อมโยงมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษา โดยมีมูลนิธิสยามกัมมาจล สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ อันเป็นหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้มูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริรองรับการดำเนินงานและผลการดำเนินงานการพัฒนาดังกล่าว เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา ได้นำเสนอต่อที่ประชุม คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2544 โดยมีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน ในที่ประชุมครั้งนั้นได้มีมติให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการพัฒนา สถานศึกษาพอเพียง สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ให้ ครอบคลุมทุกระดับการศึกษา กระจายทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเป็นที่เลี้ยงและแกนนำในการขับเคลื่อนขยาย ผลเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั่วประเทศ และได้ประกาศให้มีแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ และเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงให้เกิด ขึ้นกับผู้เรียน โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทั้งในสังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน เป็นต้น ที่ได้รับการประกาศผ่านการประเมินเป็น สถานศึกษาแบบอย่างการจัดการจัดการเรียนรู้อะไรก็ตาม การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือสถานศึกษาพอเพียง แล้วจำนวน 13,838 โรงเรียน และได้รับการประเมินให้เป็นโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา (ศร.) จำนวน 47 โรงเรียน (ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : online)

นอกจากนี้ ปริญญา พิบูลสรารุช (2549: คำนำ) หัวหน้าโครงการวิจัย เศรษฐกิจพอเพียง สำนักงาน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และประธาน คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสถาบันการศึกษาและเยาวชน ได้กล่าวถึงการนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาว่าควรเริ่มจากในสถานศึกษา ผู้อำนวยการต้องบริหาร สถานศึกษา งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ งานธุรการ งานสถานที่ เช่น การบริหารบุคคลโดยใช้หลักนี้ ผู้บริหาร ต้องกระจายงานอย่างเป็นเหตุเป็นผล ใครเก่งด้านไหนมอบหมายงานให้ตรงกับความถนัดความชอบของเขา (put the right man to the right job) ทำอย่างไรที่จะมอบหมายงานแล้ว ไม่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทะเลาะ กัน ทำอะไรต้องไม่ประมาท เสริมสร้างให้มีการรวมกลุ่มทำงานอย่างสามัคคี ก็ต้องใช้หลักธรรมชาติความถูกต้อง ความยุติธรรม ความเป็นเหตุเป็นผล ความเด็ดขาด ชัดเจน กระตุ้นให้เกิดขวัญกำลังใจ มีความอดทน ความเพียรที่จะร่วมกันทำงานจนบรรลุเป้าหมาย เป็นต้น

ในส่วนของผู้บริหารหรือครูอาจเข้าใจผิดว่าการประกาศนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่สถานศึกษา ต้องสร้างงานหรือกิจกรรมขึ้นมาใหม่ความจริงไม่ใช่ แต่เป็นการนำหลักการ กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติ มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงานที่ทำอยู่แล้วให้มีความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ชัดเจนว่าพระองค์ท่านรับสั่งเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงหรือวิถีชีวิตพอเพียงอย่างไร ที่มีจะเรียกสั้น ๆ ว่า หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มีความหมายว่า อะไรมีผลต่อการคิด พูด ทำ อย่างพอประมาณ อย่างเป็นเหตุเป็นผล และ ต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยใช้คุณธรรมกำกับความรู้ในการสร้างความพอเพียง ยกตัวอย่าง การบริหารสิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา เช่น ถ้าต้องการปรับบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้งบประมาณไม่บานปลาย จากที่เคย

ประชุม วางแผนเตรียมการและลงมือดำเนินการก็ลองนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทาง เริ่มต้นตั้งแต่คิดวางแผนว่าจะจัดงานอย่างไรให้ประหยัดแล้วเกิดประโยชน์และมีความสุขด้วย คิดถึงความคุ้มค่าของทรัพยากรทุกอย่างที่นำมาใช้ ใช้งานนี้แล้วจะเกิดประโยชน์อะไรได้อีก เป็นต้น

ผู้บริหารสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียน เพราะเป็นผู้รับนโยบาย รับผิดชอบในการดำเนินงานและบริหารให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องบริหารงานด้วยกระบวนการต่าง ๆ ในอันที่จะก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังและร่วมแรงแข่งขันจากครูทุกคน ต้องมองเห็นปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้น ต้องเป็นผู้ นำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดในการจัดการศึกษา (ภิญโญ สาร, 2549: 363) ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 32) ได้กล่าวถึงมาตรฐานด้านผู้บริหาร ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาไว้อยู่ 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐาน ซึ่งผลการปฏิรูปร่างดังกล่าวนี้เป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว และความล้มเหลวจากการจัดการศึกษาเดิมที่ไม่สามารถสร้างคนให้มีจิตใจที่มีศรัทธาพอเพียง รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่แผ่กระจายไปอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ไปสู่สังคมสากลที่ต้องใช้วิธีการทางปัญญา ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีหลักและทฤษฎีในการบริหารจัดการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถนำมาบูรณาการกับการบริหารจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบัน ผู้วิจัยได้พบปัญหาในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนตากพิทยาคม เช่น กระบวนการบริหารสถานศึกษาที่ยังไม่มีเครื่องมือและรูปแบบในการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน (รายงานประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2558) ซึ่งยังไม่สนองต่อนโยบายการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังพบว่าการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ ด้านการบริการงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ยังไม่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปบูรณาการและสอดแทรกในกระบวนการบริหารในแต่ละฝ่ายงาน จึงส่งผลให้การบริหารโรงเรียนตากพิทยาคมไม่เป็นระบบและไม่เป็นทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ครูบุคคลากรทางการศึกษา นักเรียน และคณะกรรมการภาคีเครือข่ายโรงเรียนตากพิทยาคม มีความรู้ ความเข้าใจที่ยังไม่ลึกซึ้งในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในกระบวนการทำงาน การจัดการเรียนการสอนและวัฒนธรรมขององค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องคิดค้นเครื่องมือและรูปแบบการบริหารอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลให้เกิดกับงานมากที่สุด และอีกหนึ่งปัญหาในด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา เช่น ถ้าต้องการปรับบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้คุ้มค่ากับงบประมาณจากที่ได้กำหนดไว้ใน การวางแผนเตรียมการและลงมือดำเนินการโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทาง เริ่มตั้งแต่ คิดวางแผนว่าจะจัดงานอย่างไรให้ประหยัดแล้วเกิดประโยชน์และมีความสุขด้วย โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของ ทรัพยากรทุกอย่างที่นำมาใช้ ใช้งานนี้แล้วใช้ประโยชน์อะไรได้อีก ใช้วัสดุอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือ เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น

โรงเรียนตากพิทยาคม ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าโครงการพระราชดำริตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง จึงนำมาบูรณาการสู่ระบบด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรการจัดการเรียน การสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านบุคลากรของสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานบุคลากร งานบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานทั่วไป โดยมุ่งหวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับ ผู้เรียนตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะมีผลต่อการบ่มเพาะนักเรียนให้มีจิตสำนึกของการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับบริบทของสังคม รวมถึงสามารถปรับตัวตามกระแส โลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการดำเนินการขับเคลื่อนมาโดย ตลอด โรงเรียนตากพิทยาคม ได้รับการยกย่อง โดยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2555 ให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ประจำปีการศึกษา 2554 **“สถานศึกษาพอเพียง 2554”** และต่อมาได้รับการยกย่องให้เป็น **“สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ”** โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2555 เพื่อการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมต่อเนื่อง ยั่งยืน และขยายผลปรัชญาพระราชทานอันทรงคุณค่าภายใน โรงเรียน อันประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียนไปสู่ชุมชน สังคม สถานศึกษาอื่นๆ และต่อมาในปีการศึกษา 2556 โรงเรียนตากพิทยาคม ได้ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีหนังสือราชการประกาศเป็นทางการในการผ่านการประเมิน เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2557 จึงได้จัดตั้ง **“ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม ด้านการศึกษา”** (เกียรติบัตรศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา วันที่ 15 พฤษภาคม 2557) จนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นหลักคิด หลักปฏิบัติ หลักเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ร่วมคิดร่วมทำกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เน้นการพัฒนาครูเป็นครูมืออาชีพ นักเรียนมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 มีจิตสำนึกของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชั้นเรียน รวมไปถึงความคิดเห็นของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมรูปแบบการบริหารดังกล่าว เพื่อใช้เป็น แนวทางในการต่อยอดในการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาการบริหารโดยบูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของผู้สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบข้อมูลกระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนจนมีผลการดำเนินงานทั้งในด้านผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการภาควิชาครูโรงเรียนตากพิทยาคม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ด้านเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม ในขอบข่ายงาน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม และความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู นักเรียน และคณะกรรมการภาควิชาครูโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2.1 ประชากร ได้แก่ รองผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และคณะกรรมการภาคีเครือข่าย โรงเรียนตากพิทยาคม ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,843 คน แบ่งเป็น รองผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ครูโรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 132 คน นักเรียน จำนวน 2,605 คน และคณะกรรมการภาคีเครือข่าย โรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 102 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน คณะกรรมการภาคีเครือข่าย โรงเรียนตากพิทยาคมปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 527 คน โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) คณะผู้บริหาร ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงบประมาณ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารบุคคล และ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทั่วไป รวมจำนวน 4 คน

2) ครูผู้สอนโรงเรียนตากพิทยาคม ใช้การกำหนดตามตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 103 คน

3) นักเรียน ใช้การกำหนดตามตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนของนักเรียนเป็นชั้น แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 336 คน ประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ระดับชั้นละ 56 คน

4) คณะกรรมการภาคีเครือข่ายของโรงเรียนตากพิทยาคม โดยใช้การกำหนดตาม ตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทคณะกรรมการภาคีเครือข่ายโรงเรียนเป็นเกณฑ์ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 84 คน ประกอบด้วย 4 ฝ่าย 1.คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 12 คน 2.คณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 50 คน 3.คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 12 คน และ 4.คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนตากพิทยาคม ระดับโรงเรียน จำนวน 10 คน

3. ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ระยะเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สร้างและพัฒนาแบบ ก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้ คือ ระหว่างวันที่ 7 มีนาคม – 8 พฤษภาคม 2559

2. ระยะที่ 2 ระยะการนำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนตากพิทยาคม เป็นเวลา 2 ภาคเรียน ปีการศึกษา 2559 ระหว่างวันที่ 9 พฤษภาคม 2559 – 31 มีนาคม 2560

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบการบริหาร คือ SPSS-DSA Model

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม ทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการบริหารวิชาการ
- 2) ด้านการบริการงบประมาณ
- 3) ด้านการบริหารบุคคล
- 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนในการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนตากพิทยาคม การบริหารจัดการสถานศึกษาในขอบข่ายงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริการงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเป็นฐานและบริหารโรงเรียนตากพิทยาคมด้วยระบบคุณภาพ

2. รูปแบบการบริหาร แบบ SPSS-DSA Model หมายถึง

S – SWOT Analysis คือ การวิเคราะห์สภาพองค์กร โดยใช้การประเมินสถานการณ์และวางแผนกลยุทธ์ รวมทั้งตรวจสอบสภาพองค์กรจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกภายนอก

P – Plan คือ การวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยขั้นตอนการวางแผนนั้นมีกระบวนการดำเนินงานภายใต้กระบวนการบริหารงานด้วยระบบคุณภาพ

S – SBM (School-Based Management) โดยใช้หลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ใช้ฐานโรงเรียนเป็นหลักคิดวิเคราะห์และพัฒนา โดยยึดหลักการ 4 ประการ คือ หลักกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการบริหารตนเอง (Self-Management) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) และหลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

S – SEPM (Sufficiency Economy Philosophy Management) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการกำหนดแนวทางการทำงาน คือ การวางแผนและดำเนินการ ประกอบด้วยหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ หลักความพอประมาณ หลักความมีเหตุผล และหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม

D – Do คือ การลงมือทำ ปฏิบัติ ตามแผนที่กำหนดไว้ มุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน เป็นสำคัญ

S – Study คือ การวัด ประเมินผล วิเคราะห์ผลการดำเนินงานโดยพิจารณาถึงความสำเร็จที่ตั้งเป้าหมายไว้ ทั้งเป้าหมายเชิงปริมาณ และเป้าหมายเชิงคุณภาพ

A – Act คือ การนำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลสารสนเทศใช้ในการประกอบการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ และเมื่อพบข้อบกพร่องของผลงานก็จะนำไปปรับปรุง

3. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของคนไทยสังคมไทยเพื่อให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง มีหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ คือ เป็นทางสายกลางประกอบไปด้วย ดังนี้

ห่วงที่ 1 คือ พอประมาณ หมายถึง พอประมาณในทุกอย่าง ความพอดีไม่มากหรือน้อยจนเกินไปโดยต้องไม่เบียดเบียนตนเอง หรือผู้อื่นให้เดือดร้อน

ห่วงที่ 2 คือ มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ห่วงที่ 3 คือ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

เงื่อนไขที่ 1 เงื่อนไขความรู้ คือ มีความรอบรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ คุณธรรมประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

เงื่อนไขที่ 2 เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ความเชื่อมโยงสู่ 4 มิติ

สังคม – การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทำให้สังคมไทยได้เยาวชนที่มีความรู้ความสามารถที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ช่วยพัฒนาสังคมได้ในทุกภาคส่วน

เศรษฐกิจ – การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพสามารถเป็นฐานรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีและคนที่มีการศึกษาดีจะสามารถสร้างรายได้ที่ดีได้เช่นกัน

วัฒนธรรม – การศึกษาทำให้คนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม สามารถสืบสานงานประเพณีต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้นโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ

สิ่งแวดล้อม – ความรู้ความสามารถด้านวิชาการทำให้คนเห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ความรู้รณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนได้ ปัญหาของครูกับการขับเคลื่อนการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

4. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนากระบวนการบริหาร

สถานศึกษา โดยมีการสร้างรูปแบบที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนตากพิทยาคมและเหมาะสมในการบริหาร โดยใช้กระบวนการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ได้แก่ SPSS-DSA Model ซึ่งเป็นโมเดลในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตากพิทยาคม

5. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร

สถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมกิจกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม ตามขอบข่ายของงาน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

5.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระอย่างครบถ้วนตามหลักความพอประมาณ ส่งเสริมการผลิตสื่อนวัตกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชาติในท้องถิ่นอย่างมีเหตุผล เลือกพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในฐานะการเรียนรู้ให้เป็นเสมือนภูมิคุ้มกันตนเองในชุมชน กำหนดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนชัดเจนตามหลักสูตรแกนกลางโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ กำหนดกิจกรรมทางวิชาการให้สามารถยืดหยุ่นทันกับการเปลี่ยนแปลง มีนโยบาย เป้าหมายที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับการอบรม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของฐานการเรียนรู้ที่เน้นการนำคุณธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิตพัฒนาแนวการแนะแนวการศึกษาต่อให้ผู้เรียน ส่งเสริมให้จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

5.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการกับมาตรการการใช้ทรัพยากร การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ กำหนดแผนงานกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณ โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลัก บริหารจัดการงบประมาณอย่างมีเหตุผล แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้งบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารงบประมาณมีความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ

5.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการ

กับการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ จัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน มีการวางแผน กรอบอัตรากำลังของสถานศึกษาให้พอดีกับปริมาณงาน ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีวิสัยทัศน์ มีการ กำหนดระเบียบในองค์กรที่ส่งเสริมความมีวินัย กำกับติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม และ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ตรวจสอบได้

5.4 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการ การบริหารที่มีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการวางแผนที่ เน้นความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ประชุมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัย ทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานตามแผน บริหารการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่ บริหารอาคารสถานที่ใน สถานศึกษาอย่างปลอดภัย บริหารจัดสรรสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ได้ประโยชน์สูงสุด ส่งเสริม ครูผู้สอนให้จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งาน ส่งเสริมความรู้ในการใช้บริหารเทคโนโลยี สารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบการบริหารจัด การศึกษา บริหารจัดการวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของบุคลากร

6. **รองผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ได้มอบหมาย จากผู้บริหารสถานศึกษา ในการช่วยบริหาร วางแผนการปฏิบัติงาน การกำกับ ควบคุม ดูแล ประกอบด้วย 4 คน ได้แก่ รองผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มงานบริหารงานวิชาการ รองผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มงานงบประมาณ รองผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มงานบุคคล และรองผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มงานบริหารทั่วไปและงานอื่นที่ได้รับ มอบหมายในโรงเรียนตากพิทยาคม

7. **คณะกรรมการภาคีเครือข่ายโรงเรียนตากพิทยาคม** หมายถึง คณะกรรมการผู้มีส่วนร่วมในการ บริหารงานโรงเรียนตากพิทยาคม ตามแนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ประกอบด้วย 4 ฝ่าย คือ

7.1 **คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนตากพิทยาคม** มีหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 40 และตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 38 คือ มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ต่อการจัดการศึกษา (All for Education) โดยมีหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

7.2 **สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนตากพิทยาคม** เป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนของครู นักเรียน ส่งเสริมความรักความสามัคคีระหว่างศิษย์เก่า

และศิษย์ปัจจุบัน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การกีฬาและการศึกษาของท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

7.3 สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนตากพิทยาคม เป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเข้าใจอันถูกต้องระหว่างครูกับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมือในการศึกษา และร่วมปรึกษาระหว่างผู้ปกครองและครูในข้อปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา

7.4 คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนตากพิทยาคม เป็นคณะกรรมการที่ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนร่วมกันคัดเลือกผู้แทนโดยมีหน้าที่คือประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เสนอแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริมกิจกรรมภายในห้องเรียน เสนอแนวทางแก้ปัญหา สร้างความสมานฉันท์ระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับทางโรงเรียน เป็นผู้ประสานงานในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดกิจกรรม

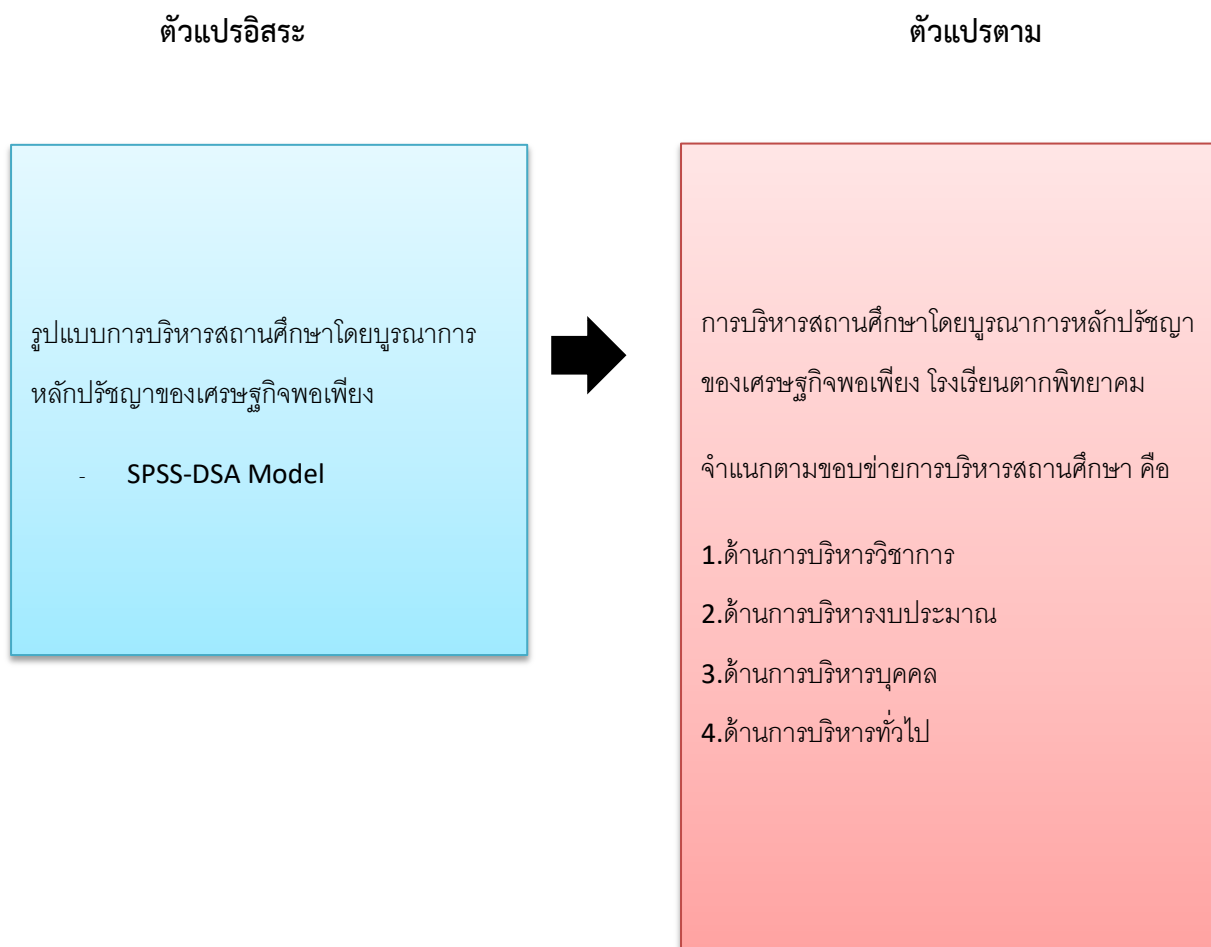
8. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนนักเรียน ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนตากพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

9. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนตากพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการการพัฒนาารูปแบบบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยและแนวทางในการพัฒนากระบวนการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและผลการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม โดยยึดกรอบตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 4 ด้าน จำแนกตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมและตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนตากพิทยาคม
2. ได้รู้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม
3. ได้ทราบข้อมูลผลการดำเนินงานและปัจจัยในการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม
4. ได้ทราบข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการภาคีเครือข่ายโรงเรียนตากพิทยาคม ที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม